

Advisory Consulting

Potențialul dezvoltării sectorului agricol din România

Martie 2017

pwc

Conținut

1	Analiza situației sectorului agricol din România	3
2	Factori limitatori ai randamentului producției	15
3	Măsuri propuse pentru dezvoltarea sectorului agricol din România	26
4	Impactul potențial al măsurilor propuse	37

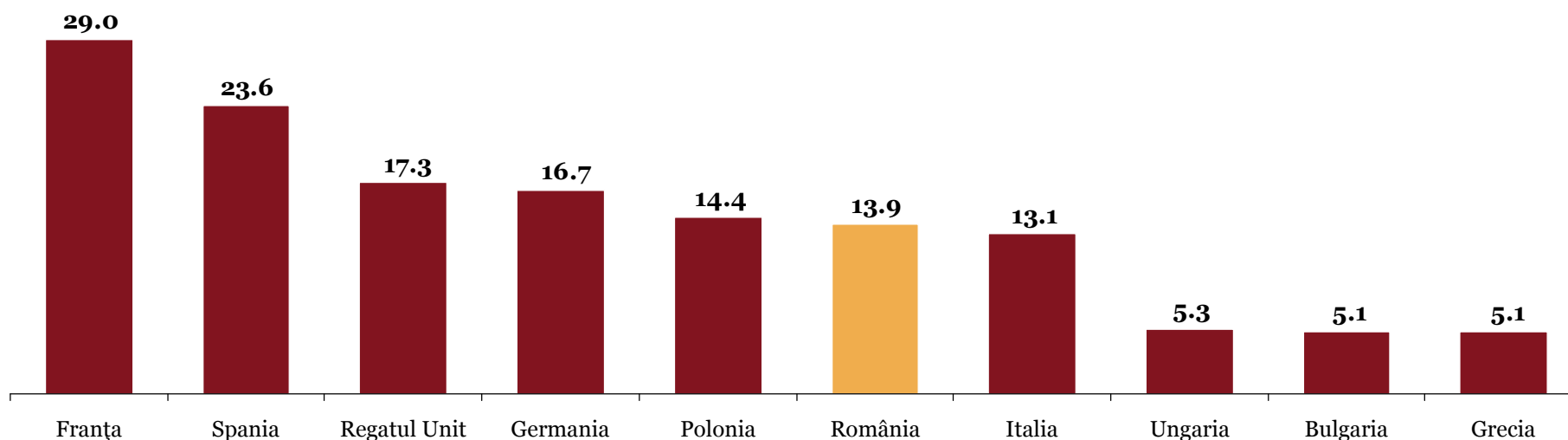

Secțiunea 1

Analiza situației sectorului agricol din România

România ocupă o poziție importantă în ansamblul agriculturii europene, situându-se pe locul 6 în UE din perspectiva suprafeței agricole utilizate

Primele zece țări UE din perspectiva suprafeței agricole utilizate
(mil. ha, 2013)

Comentarii

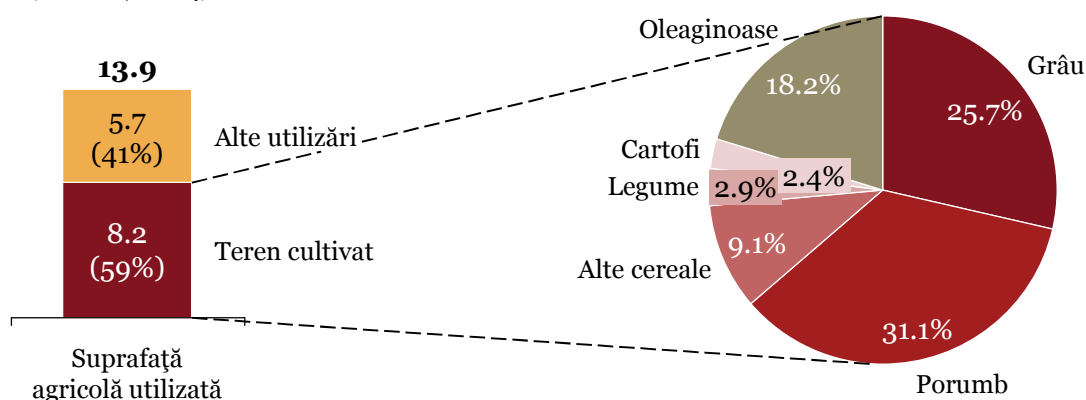
- România ocupă o poziție importantă în ansamblul agriculturii europene, situându-se pe poziția a 6-a din perspectiva suprafeței agricole utilizate, cu aproximativ 13.9 milioane hectare în anul 2013, după Franța, Spania, Marea Britanie, Germania și Polonia

Sursă: Eurostat

Cerealele reprezintă cea mai importantă recolta din producția agricolă totală din România

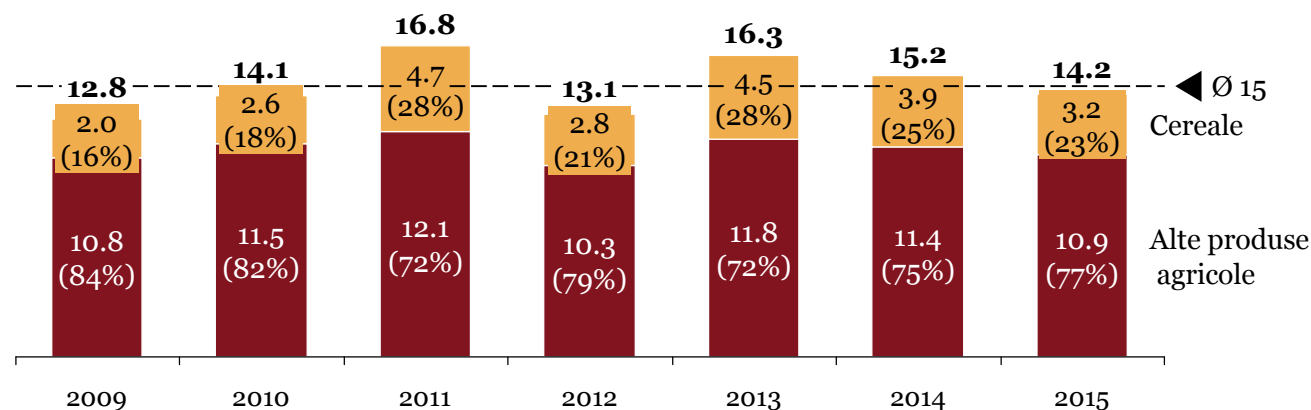
Terenul agricol utilizat după tipul de cultură

(mil. ha, 2014)

Evoluția valorii totale a producției agricole

(EUR mld, prețuri de bază, 2009-2015)

Comentarii

- Din totalul terenului agricol utilizat, aproximativ 60% (8.2 milioane ha) reprezintă teren arabil cultivat; din această suprafață, circa 66% (5.4 milioane ha) este cultivată cu cereale, în principal grâu și porumb
- Alte utilizări ale suprafeței agricole utilizate includ creșterea animalelor, pășuni pentru animale, fânețe etc.
- Valoarea medie anuală a producției agricole românești în perioada 2009-2013 a fost de aproximativ 15 miliarde EUR, însă există diferențe semnificative între anii agricoli slabi (de exemplu 2009 sau 2012) și cei buni (2011 sau 2013)

Sursă: Eurostat, INS

Potențialul dezvoltării sectorului agricol din România •

PwC

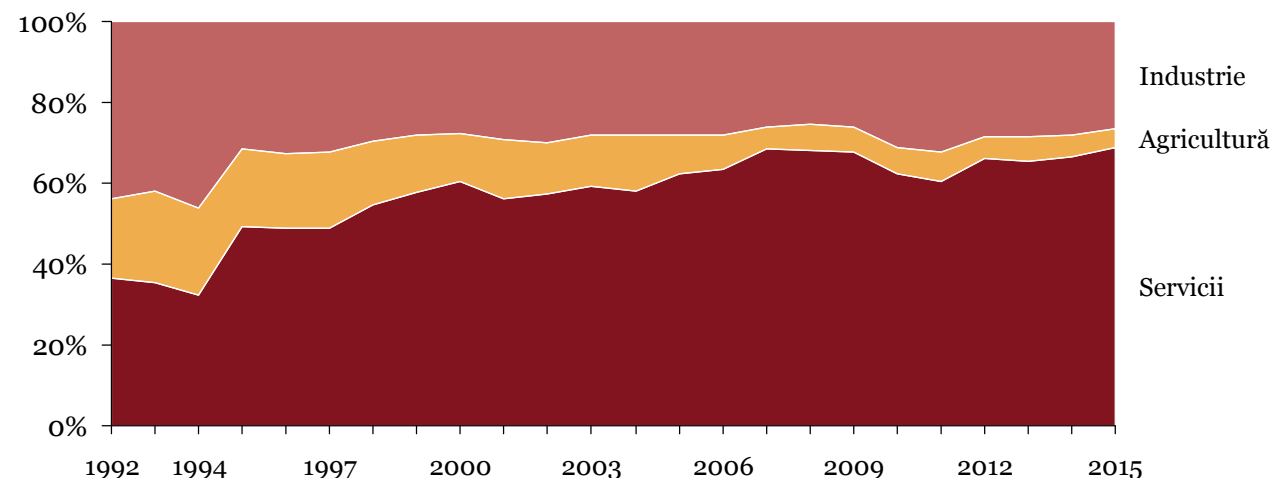
Martie 2017

5

Ponderea agriculturii în PIB-ul României a scăzut considerabil din anii 1990, în principal datorită creșterii explozive a industriei și a serviciilor

Evoluția ponderii valorii adăugate brute a principalelor sectoare economice în PIB

(% din PIB, 1992-2015)

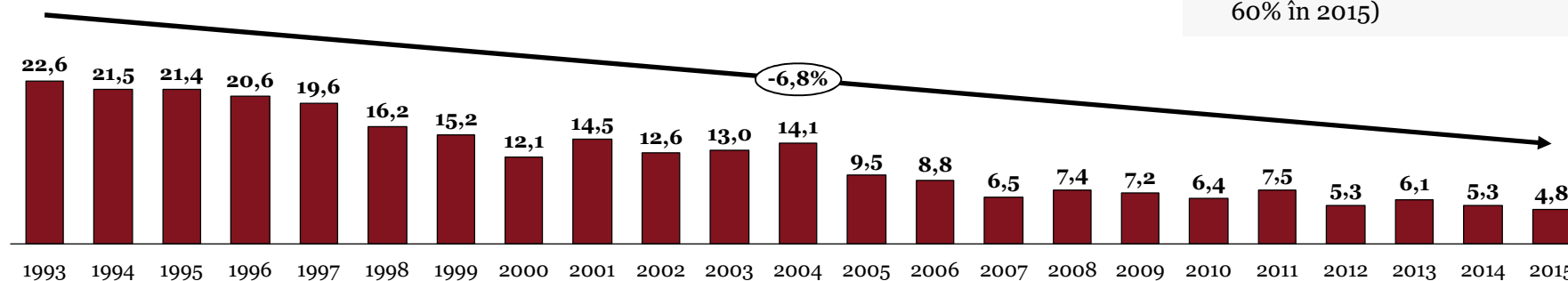

Comentarii

- Transformările prin care a trecut agricultura românească în ultimii 24 de ani sunt cel mai bine evidențiate dacă analizăm ponderea valorii adăugate brute (VAB) a sectorului agricol în produsul intern brut (PIB) al României
- La nivelul anului 1993 ponderea sectorului agricol era de 22.6% din PIB, iar în anul 2015 ea scăzuse la doar 4.8%. Această evoluție este în mare parte explicabilă prin creșterea importanței industriei și a sectorului de servicii în ansamblul economiei naționale (sectorul de servicii a crescut de la aproximativ 25% din PIB în 1990 până la circa 60% în 2015)

Evoluția ponderea valorii adăugate brute a agriculturii în PIB

(1992-2015, % din PIB)

Sursă: Banca Mondială, INS

Potențialul dezvoltării sectorului agricol din România •

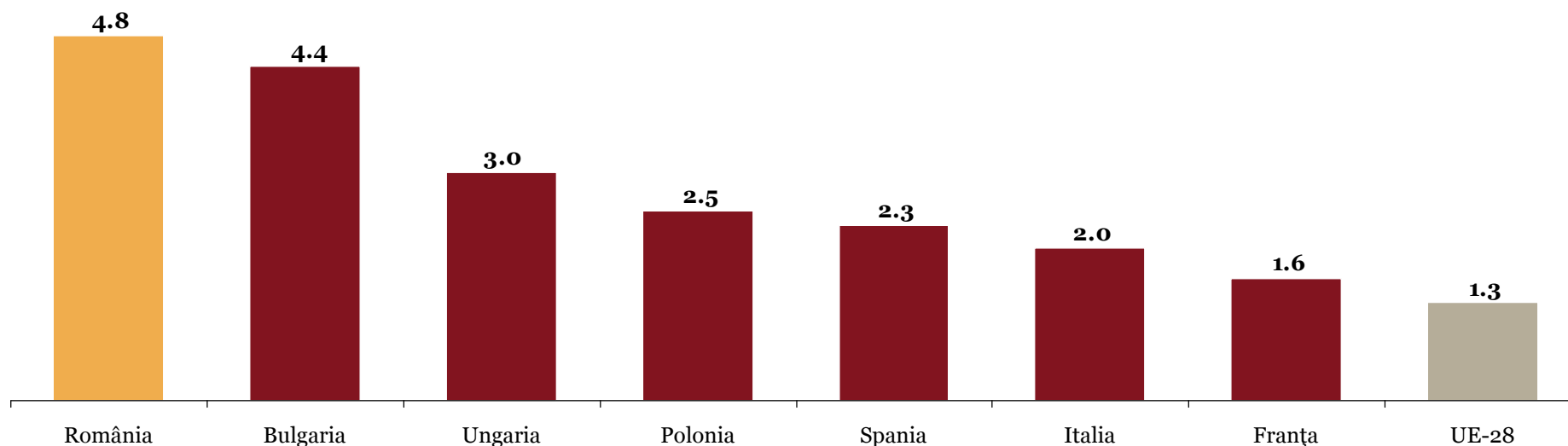
PwC

Martie 2017

6

Deși ponderea agriculturii în PIB este în scădere, valoarea brută adăugată la PIB din agricultura din România este cea mai mare din UE

Ponderea valorii adăugate brute a agriculturii în PIB la nivelul României și a altor țări europene
(2015, % din PIB)

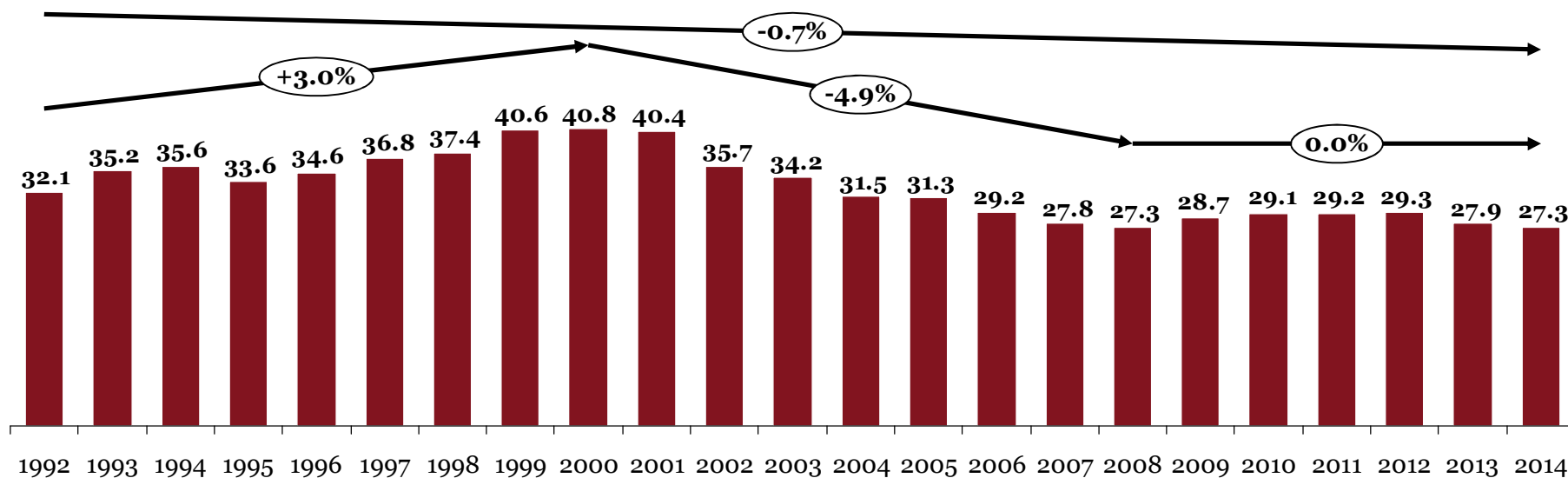
Comentarii

- Deși acest lucru pare încurajator din perspectiva performanței agriculturii românești, nu înseamnă că agricultura din România este mai productivă decât agricultura din alte țări EU. În țările comparabile din UE agricultura este mai productivă decât în România, dar ocupă o pondere mai mică din VAB la PIB deoarece industria și mai ales serviciile sunt foarte dezvoltate și au o contribuție mare la PIB
- În România industria și mai ales serviciile nu sunt suficient de dezvoltate, fapt ce rezultă în această pondere mare a agriculturii în economie

Sursă: Eurostat

Ponderea populației ocupate în agricultură din totalul populației ocupate a scăzut puțin în ultimii 20 de ani

Ponderea populației ocupate în agricultură în total populație ocupată la nivelul României
(%, 1992-2014)

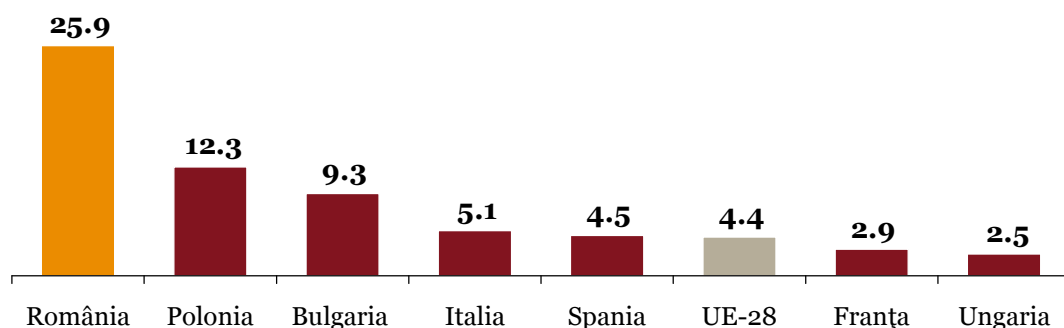
Comentarii

- În anul 2014 ponderea forței de muncă ocupate în agricultură în România era de aproximativ 27% din totalul populației ocupate
- Ponderea forței de muncă din România ocupată în agricultură avea în 2014 o valoare foarte apropiată de cea înregistrată în 1992, deși ponderea agriculturii în PIB a scăzut de peste 4 ori în aceasta perioadă, semnalând pierderi importante de eficiență
- Se observă o creștere între 1990-1999 - după căderea comunismului, în paralel cu retrocedarea terenurilor agricole, o parte din populație a migrat înspre zonele rurale, reorientându-se către activități agricole de subsistență în mici ferme familiale

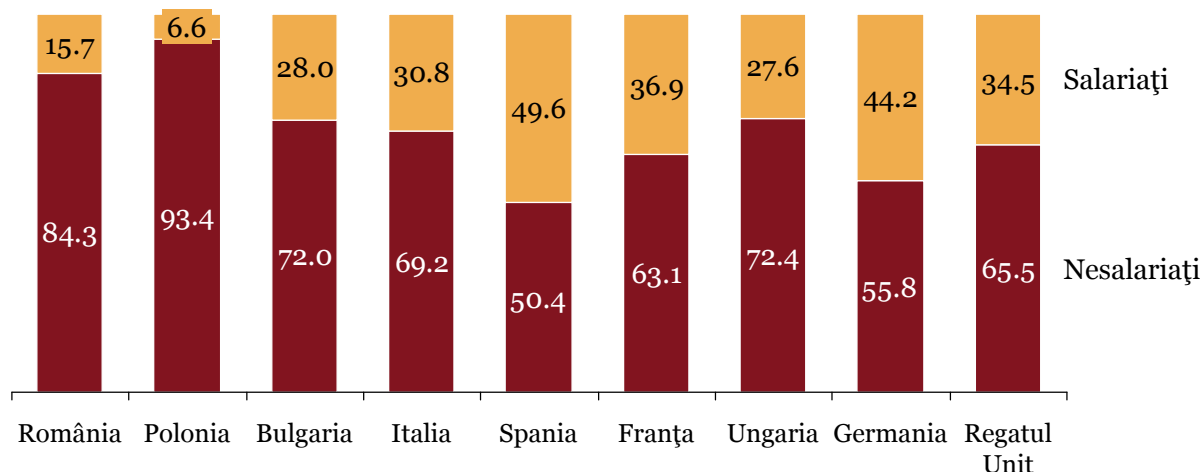
Sursă: INS

România are cea mai mare pondere a populației ocupate în agricultură din UE, dar majoritatea muncitorilor nu sunt salariați

Ponderea populației ocupate în agricultură la nivelul României și al altor țări UE
(2015, % din total populație ocupată)

Ponderea lucrătorilor salariați și nesalariați în totalul populației ocupate în agricultură (2015, %)

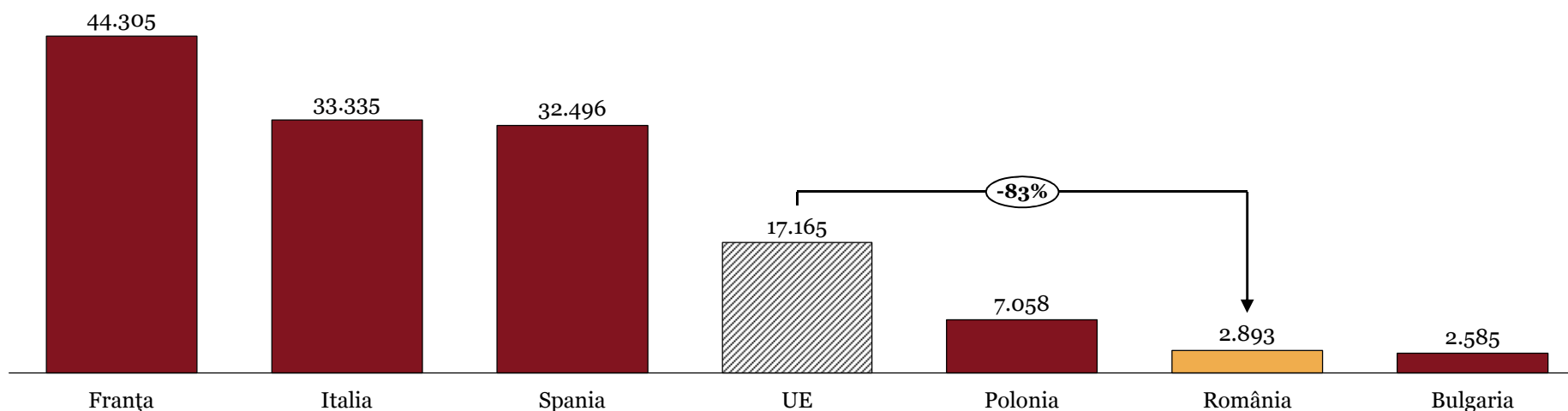
Comentarii

- În medie, 4.4% din totalul populației ocupate din UE-28 lucrează în agricultură, procente mai mari fiind întâlnite în țările Europei Centrale și de Est, în vreme ce în țările Europei de Vest ponderea populației din agricultură se situează sub media europeană
- Aproximativ 84% dintre lucrătorii în agricultură din România se încadrează în categoria personalului nesalariat (patroni, lucrători pe cont propriu, lucrători familiari neremunerați și membrii asociațiilor cooperatiste); prin contrast, ponderea medie a lucrătorilor nesalariați din sectorul agricol în UE este de 72%, iar în unele state chiar cu mult mai redusă (Spania- 50.%, Franța – 63.1%, Germania – 55.8%)
- Țările cu cei mai mulți lucrători salariați în agricultură sunt cele care înregistrează și cea mai ridicată valoare adăugată brută generată la nivel de lucrător
- Toate acestea conduc către problema fundamentală cu care se confruntă agricultura românească, și anume **productivitatea scăzută a muncii** și implicit **randamentul relativ mic al producției agricole**

Sursă: Eurostat

Valoarea adăugată brută pe fiecare unitate de forță de muncă din sectorul agricol românesc este cu 50% mai redusă decât media UE

Valoarea adăugată brută pe persoană ocupată în agricultură
(2013, EUR)

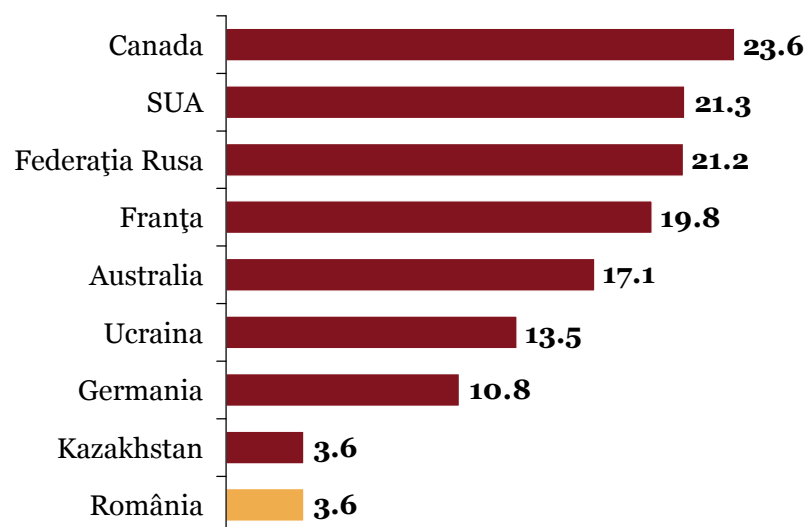
Comentarii

- Valoarea adăugată brută pe persoană ocupată în agricultură se ridică în anul 2013 la doar 18% din media Uniunii Europene, iar situația este și mai dramatică dacă ne raportăm la țările din Europa de Vest. Valoarea adăugată brută generată de o persoană ocupată în agricultură în România este de doar 7% din cea generată în Franța, respectiv 9% din cea generată în Spania
- Dacă luăm în considerare valoarea adăugată brută la hectar, România se situează tot pe una dintre ultimele poziții, aceasta fiind în jur de 600 EUR/ha (2013). Prin comparație în țările din Europa de Vest valoarea adăugată brută la hectar depășește 1.000 EUR/ha

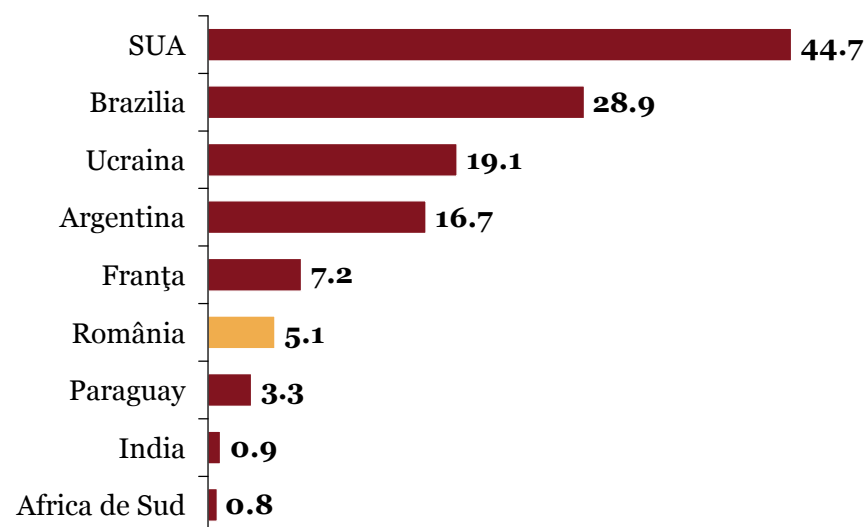
Sursă: Eurostat, prelucrare PwC

În ciuda productivității scăzute, România este printre principalii exportatori de porumb și grâu la nivel mondial, datorită mărimii suprafeței agricole disponibile

Principalii exportatori de grâu la nivel mondial
(mil t, 2015)

Principalii exportatori de porumb la nivel mondial
(mil t, 2015)

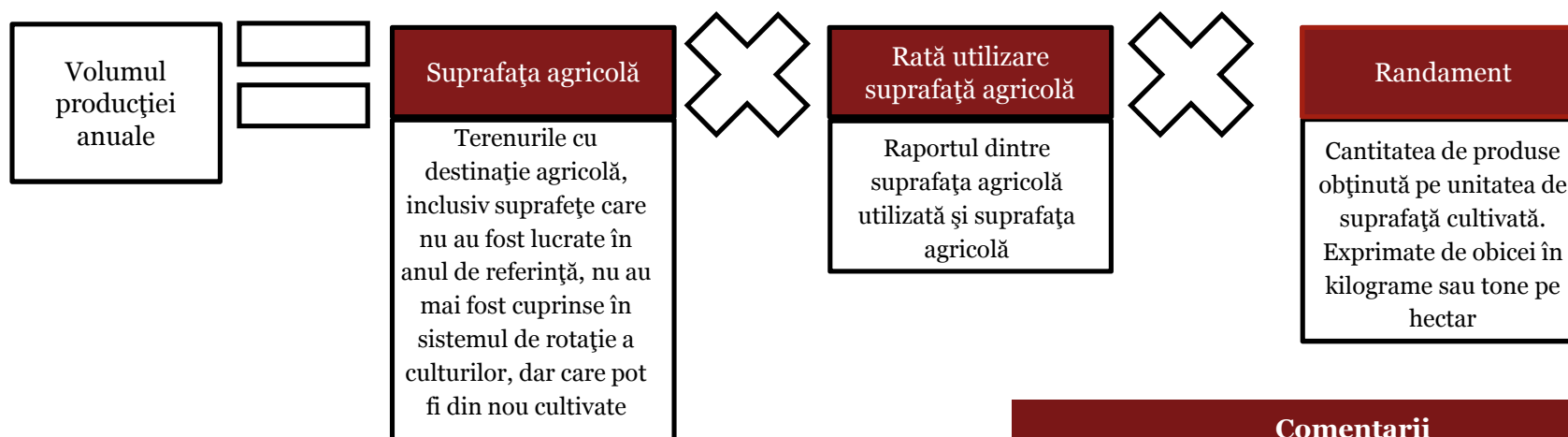

Comentarii

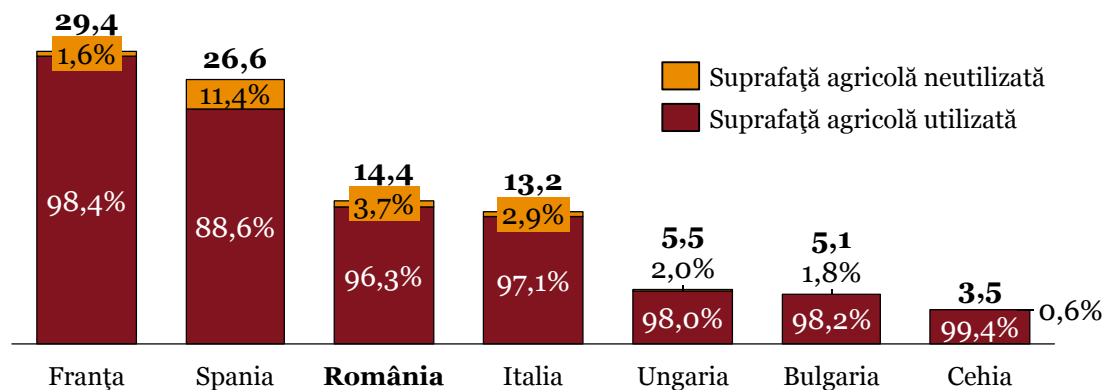
- Chiar și în condițiile actuale de productivitate, România se situează în primii 20 de producători la nivel mondial atât pentru grâu cât și pentru porumb, fiind un exportator net de cereale
- În anul 2015 România se situa pe poziția a 9-a între exportatorii de grâu la nivel global și pe poziția a 6-a la exporturile de porumb (de obicei România se clasează pe a 7-a poziție la exporturi de porumb dar India a avut un an agricol foarte slab și a căzut în clasament)

Sursă: ONU ComTrade

Având în vedere suprafața agricolă vastă și rata de utilizare rezonabilă din România, este clar că randamentul producției este principalul factor limitator al sectorului agricol

Rata de utilizare a suprafeței agricole în țări UE (2013, %)

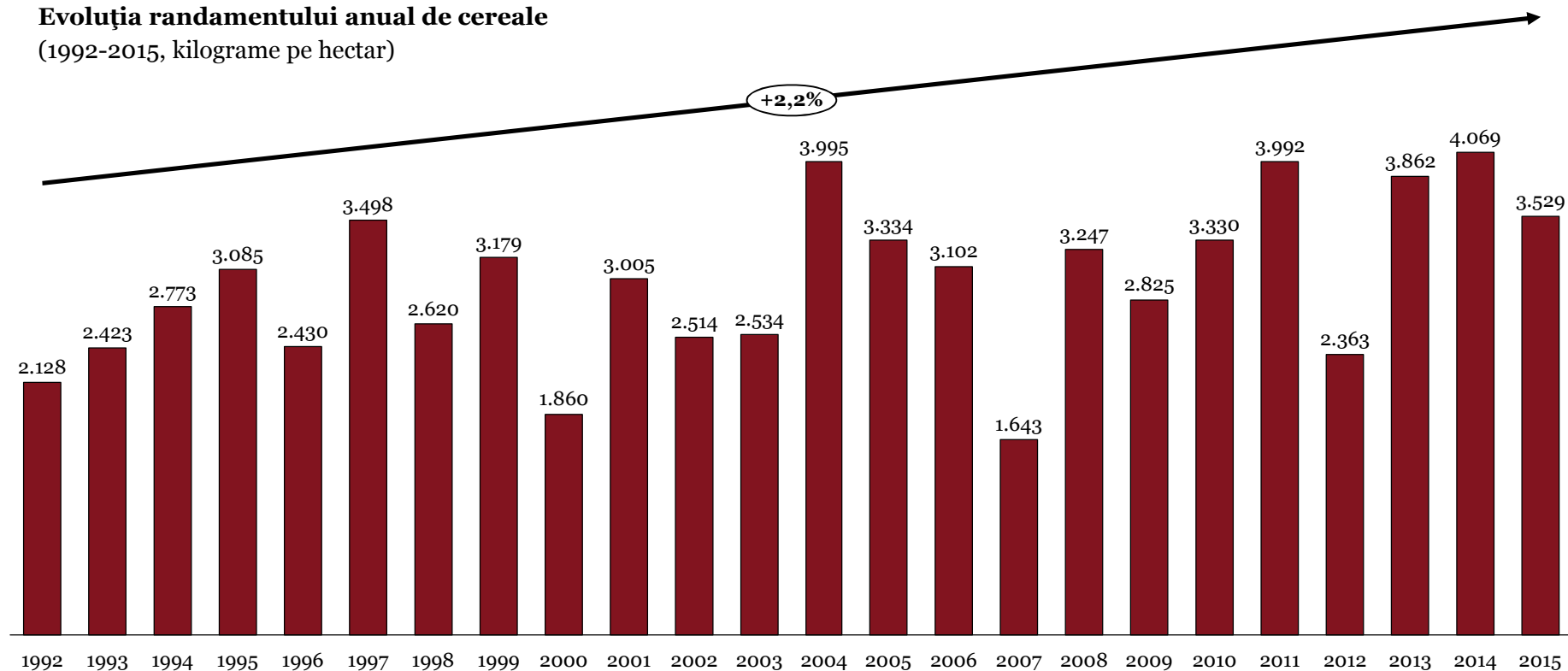

Sursă: Eurostat, analiză PwC

- Comentarii**
- **Volumul producției anuale** este o funcție a suprafeței agricole disponibile, a ratei de utilizare a suprafeței agricole disponibile și a randamentului suprafeței agricole. **Valoarea producției anuale**, însă, este afectată și de prețurile komodităților și de alți factori cum ar fi fluctuații în rate de schimb
  - România este pe poziția a 6-a în UE în ceea ce privește suprafața agricolă disponibilă și rata de utilizare a terenului este mare, la nivelul mediei UE, ceea ce indică faptul că **principalul factor limitator este randamentul agricol**

Randamentele agricole din România au crescut în ultimii 20 de ani

Evoluția randamentului anual de cereale
(1992-2015, kilograme pe hectar)

Comentarii

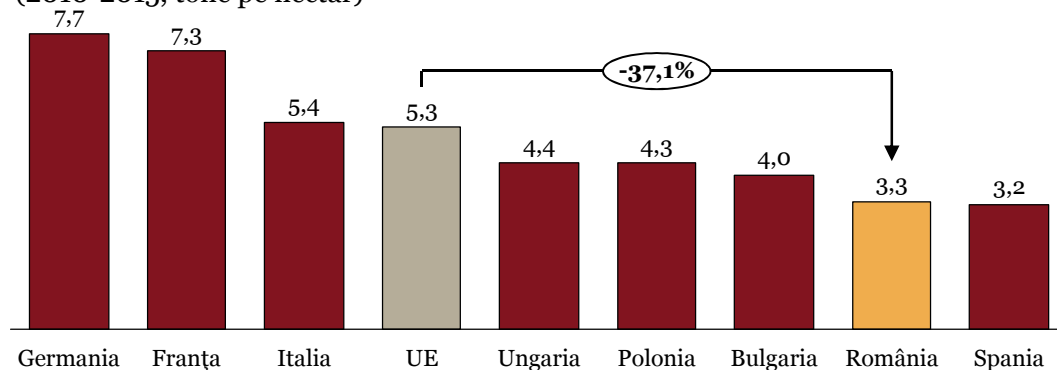
- Deși randamentele la cereale au crescut puțin din anii 90, rate de creștere a randamentelor este mult în urma țărilor comparabile din Europa de Est. Fluctuațiile de la an la an în graficul de mai sus sunt normale deoarece, ca și volumul de producție, randamentele de cereale depind mult de condiții climatice

Sursă: INS, Banca Mondială

Randamentul producției de cereale din România este încă cu mult sub media UE și sub randamentul altor țări din Europa Centrală și de Est

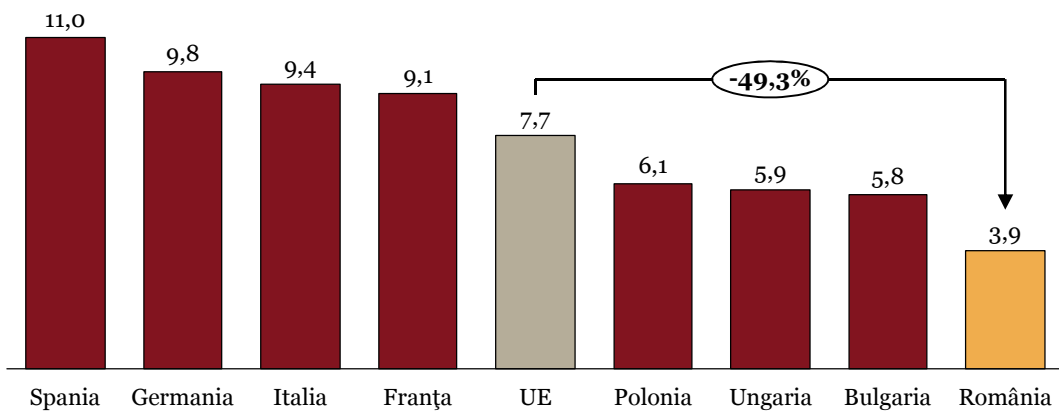
Randamentul mediu anual de grâu

(2010-2015, tone pe hectar)

Randamentul mediu anual de porumb

(2010-2015, tone pe hectar)

Comentarii

- Randamentele României sunt în urma mediei europene cu 37.1% la producție de grâu și 49.3% la producția de porumb, iar România este depășită confortabil de multe țări din Europa Centrală și de Est la acest capitol
- Randamentele slabe în producția de cereale limitează **volumul, valoarea și contribuția la PIB** a producției anuale de cereale. Există mai mulți factori care explică acest randament slab

Sursă: Eurostat

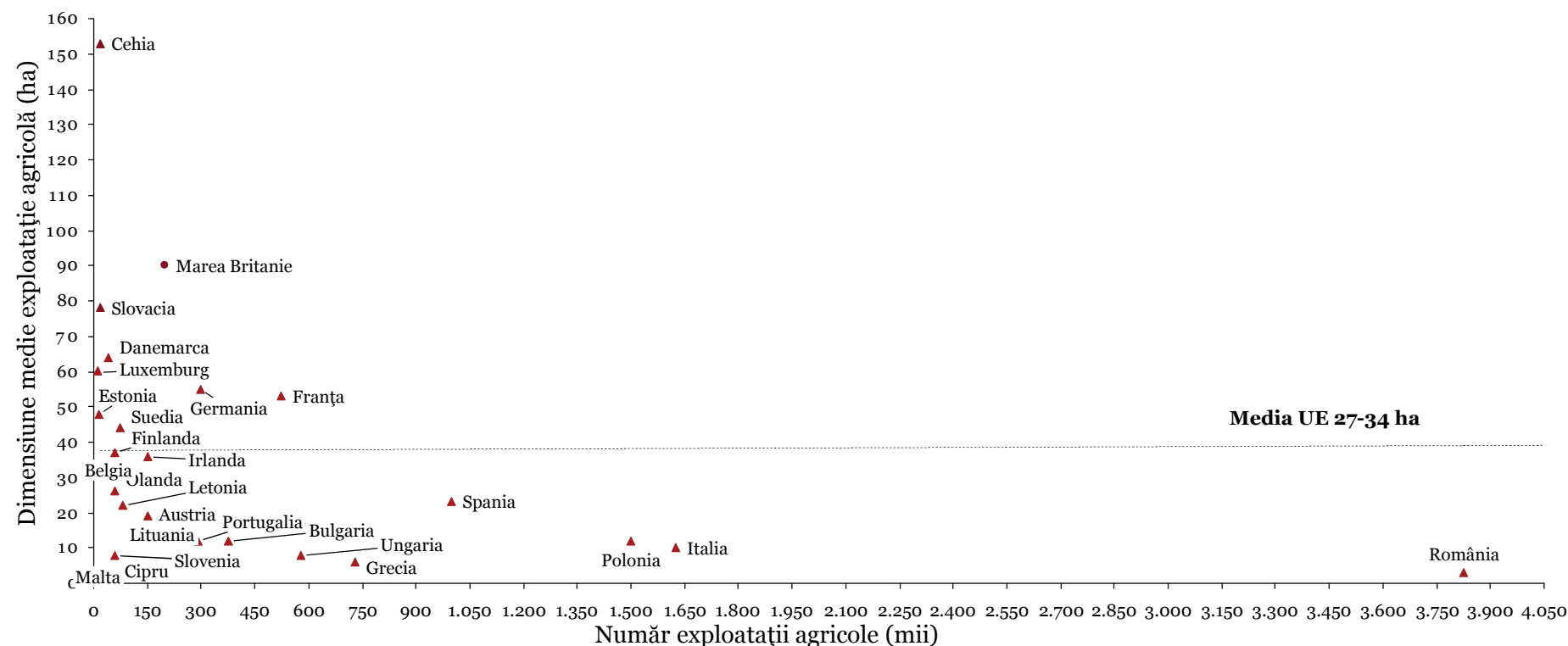
Secțiunea 2

Factori limitatori ai randamentului producției

- 1 Fragmentarea exploatațiilor agricole
- 2 Nivelul de pregătire a fermierilor
- 3 Nivelul redus de capitalizare
- 4 Evaziunea fiscală

Nivelul de fragmentare a exploatațiilor agricole din România reprezintă un factor limitator semnificativ pentru randamentele agricole

Numărul exploatațiilor agricole și suprafața medie a unei exploatații în țările Uniunii Europene (2013)

Comentarii

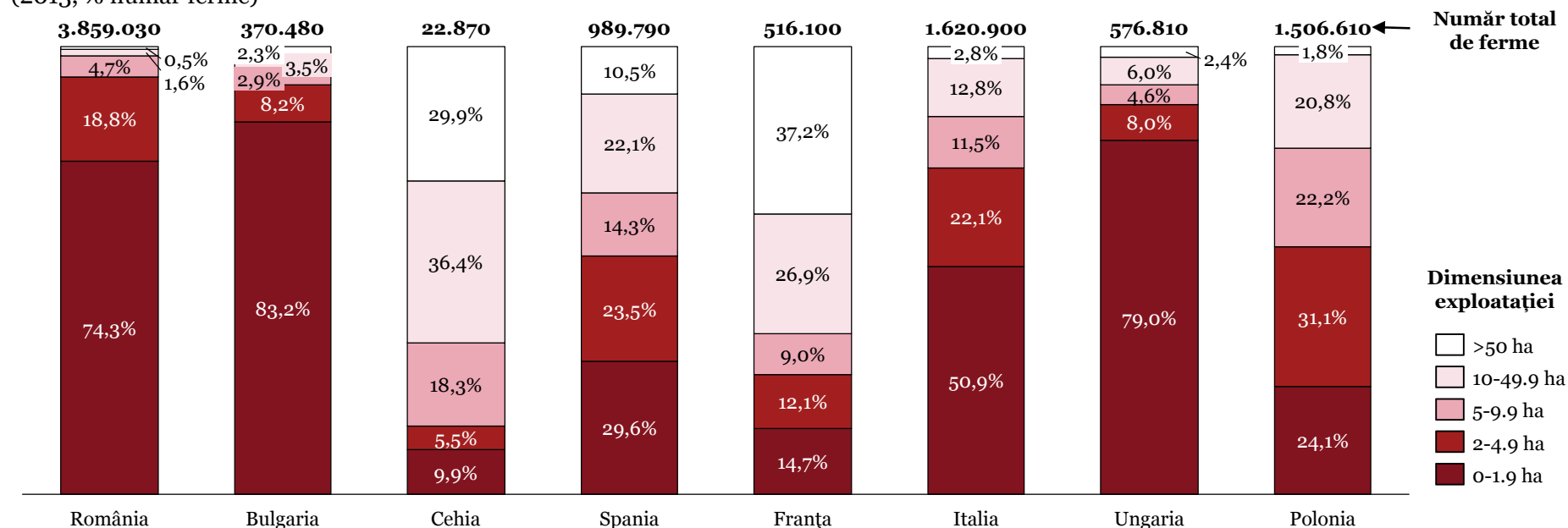
- România suferă de cea mai acută problemă de fragmentare în agricultură dintre toate țările din Uniunea Europeană și are o mărime medie de exploatație similară cu Malta sau Cipru, două țări cu o dimensiune totală foarte mică

Sursă: Eurostat, analiză PwC

Aproape 75% din fermele din România au o suprafață mai mică de două hectare

Distribuția fermelor în funcție de dimensiunea exploatațiilor

(2013, % număr ferme)

Comentarii

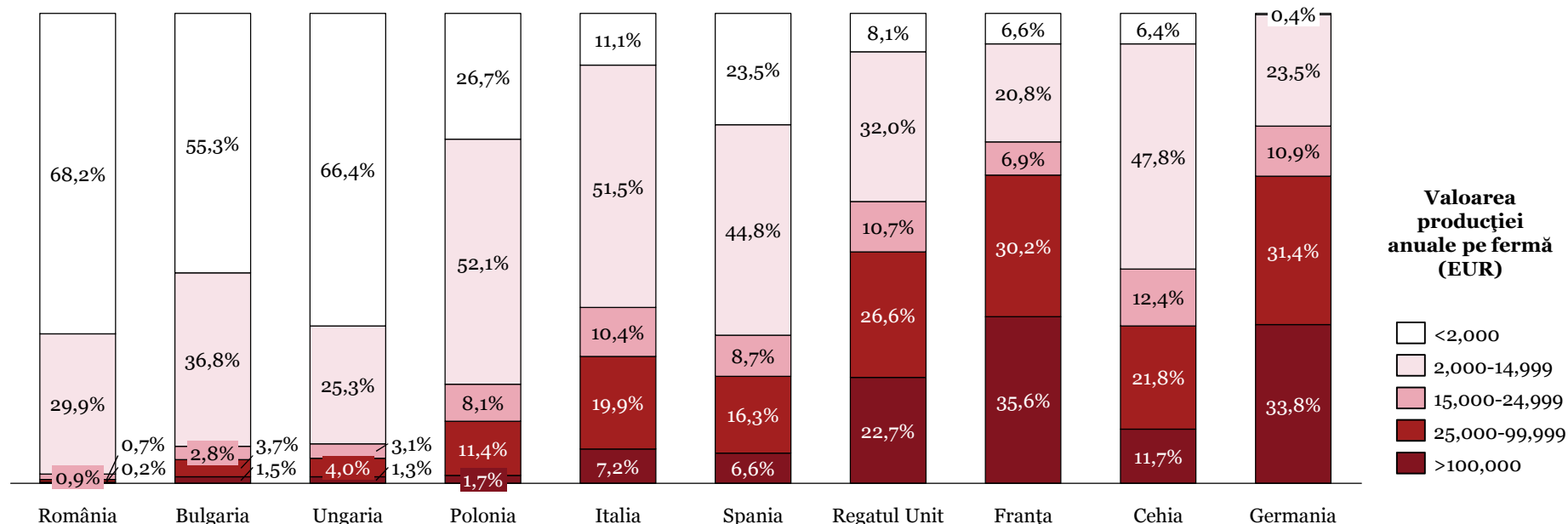
- Aproape 75% dintre fermele din România au sub 2 hectare iar ponderea fermelor sub 10 hectare este de 98% din total ca număr și 39% din total suprafață agricolă utilizată. La polul opus, fermele cu dimensiuni de peste 100 hectare reprezintă doar 0.5% din numărul total, dar **exploatează 49% din suprafața agricolă**. În contrast cu celelalte state europene, segmentul fermelor mijlocii, între 10 și 100 de hectare, este relativ slab reprezentat în România
- Fransa și Cehia, țări cu randamente mari la producția agricolă, au peste 29% din totalul de ferme reprezentat de ferme de peste 50 de hectare – ponderea mare de ferme de peste 50 ha le oferă avantaje precum economii de scară, abilitatea de a atrage fermieri pregătiți, acces facil la finanțare și implicit tehnologizare mai rapidă

Sursă: Eurostat

Aproape 70% din fermele din România au venituri mai mici de 2,000 EUR din cauza fragmentării și lipsei cooperării între fermieri

Distribuția fermelor în funcție de valoarea producției anuale

(2013, % număr ferme)

Comentarii

- Analiza structurii fermelor în funcție de dimensiunea lor economică subliniază subutilizarea potențialului agricol al României. Mai mult de 68% dintre fermele din România au o producție standard anuală sub 2.000 EUR, o situație nemaîntâlnită în niciun alt stat european
- Gradul ridicat de fragmentare a proprietății agricole are consecințe negative directe asupra randamentelor înregistrate la hectar, în special în ceea ce privește producția de cereale și plante oleaginoase
- Marile exploatații agricole, organizate pe principiile unor corporații, își pot reduce riscurile operaționale prin integrarea verticală (de exemplu integrarea producției de cereale cu procesarea ei) și pot accesa mai ușor piețele de capital, în vederea finanțării

Sursă: Eurostat

Potențialul dezvoltării sectorului agricol din România •

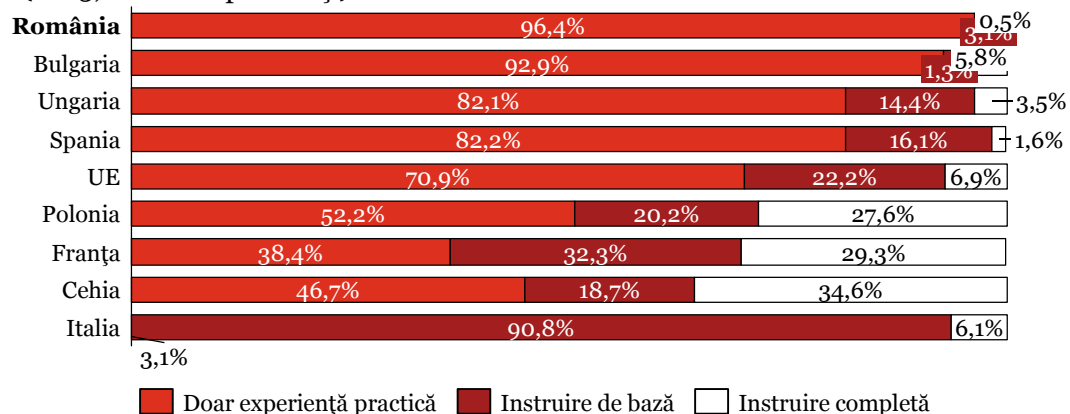
PWC

Martie 2017

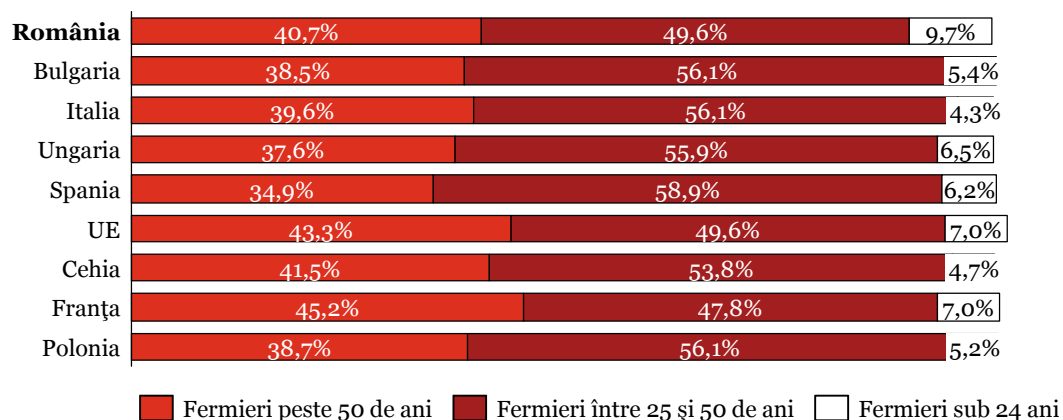
18

Nivelul de instruire a fermierilor din România este un alt factor care limitează randamentul producției de cereale

Nivelul de instruire a fermierilor
(2013, % din respondenți)

Distribuția fermierilor pe grupe de vârstă
(2015, % din respondenți)

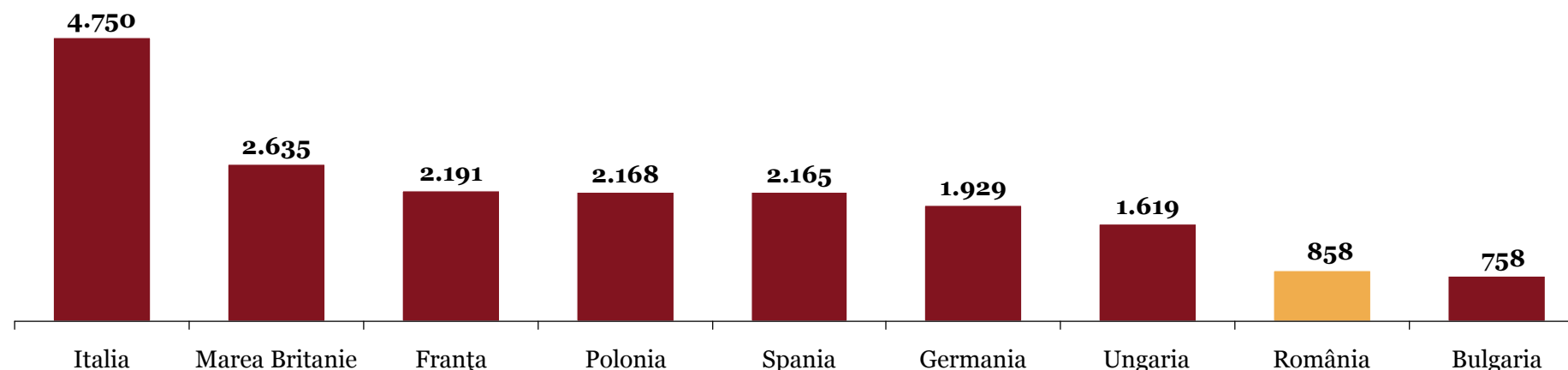
Comentarii

- Forța de muncă din sectorul agricol românesc prezintă un nivel de instruire inadecvat în raport cu cel al altor state europene. Astfel, conform datelor Comisiei Europene, o majoritate covârșitoare de 96,4% dintre fermierii români au declarat că și-au însușit cunoștințele în domeniul agricol strict pe baza experienței practice, față de 70,9% dintre fermieri la nivelul Uniunii Europene
- Nivelul de instruire a fermierilor din România se situează chiar și sub cel al noilor state membre precum Ungaria și Polonia, în cazul cărora 17,9%, respectiv 47,8% dintre fermieri raportează că au avut parte de instruire formală de bază și completă în domeniul agriculturii
- O altă problemă caracteristică sectorului agricol românesc din perspectiva resurselor umane o reprezintă faptul că nu există un statut profesional clar definit al agricultorului. Acest lucru are implicații puternice, pe plan fiscal și al asigurărilor sociale și asistenței de sănătate

Sursă: Eurostat, Comisia Europeană

Gradul de capitalizare în sectorul agricol din România este mult sub cel din țări UE comparabile

Capitalul mediu/ ha pentru culturile de cereale, semințe și plante oleaginoase
(2013, EUR/hectar)

Comentarii

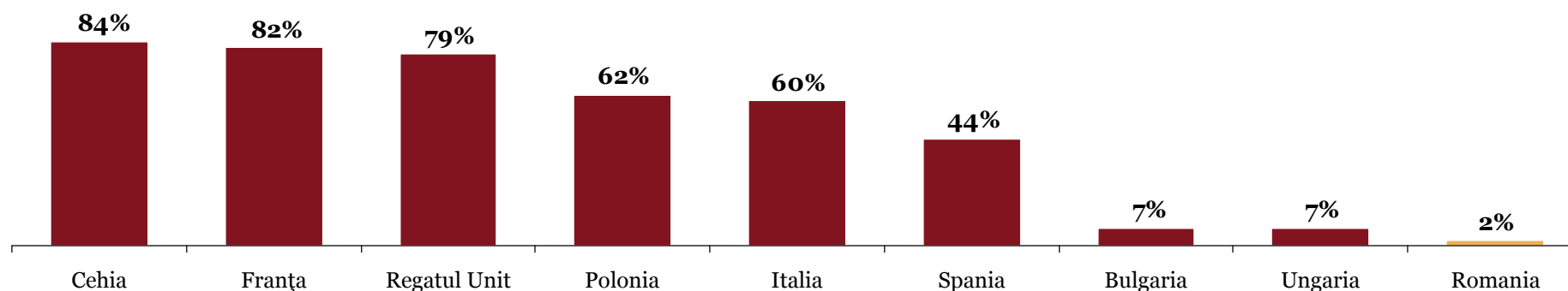
- România se află pe penultimul loc din Uniunea Europeană din perspectiva capitalizării exploatațiilor agricole – această capitalizare modestă rezultă într-un grad de tehnologizare scăzut al exploatațiilor agricole din România
- O analiză efectuată de Comisia Prezidențială pentru Politici Publice de Dezvoltare a Agriculturii relevă faptul că, din punct de vedere al dotării cu capital, agricultura românească se află într-un stadiu similar cu cel în care se afla agricultura țărilor UE-6 în anii 1965-1970
- Printre cauzele acestui grad scăzut de capitalizare se numără și problemele enumerate anterior: nivelul mare de fragmentare (lipsa economiilor de scară și a posibilității de a obține cu ușurință finanțare), venituri mici la nivel de fermă și lipsa instruirii agricole în rândul fermierilor

Notă: Capitalul nu include terenul agricol, ci doar șeptelul, culturile permanente, îmbunătățirile funciare, clădirile, mașinile și echipamentele, plus capitalul circulant, conform metodologiei RICA

Sursă: DG-Agri, date RICA

Nivelul de dotare tehnologică al fermelor din România este mult sub media UE și acest lucru limitează randamentul producției

**Ponderea fermelor care dispun de un tractor
(2014)**

Comentarii

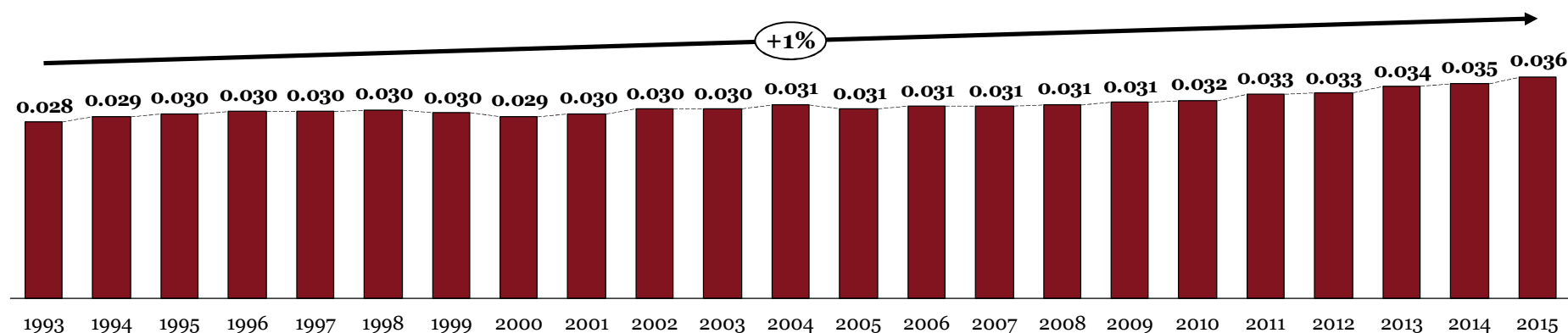
- Simptomele capitalizării scăzute în agricultură sunt numeroase și afectează în mod semnificativ randamentele producției. De exemplu, dotările tehnologice ale exploatațiilor agricole sunt subdezvoltate
- Mai puțin de 2% din exploatațiile din România dispun de un tractor, una dintre dotările tehnologice de bază din domeniul agricol, spre deosebire de 84% din exploatațiile din Cehia
- Pe lângă aspectele cantitative, se menține o diferență de dotare la nivel calitativ, în România fiind în funcțiune un număr mare de echipamente deja amortizate și cumpărate la mâna a doua. Astfel, la nivelul anului 2012, circa 73,1% din tractoare și 69,6% din combine de recoltat cereale păioase aveau o vechime de peste 7 ani, conform datelor furnizate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
- Principala piedică în calea dotării tehnologice a agricultorilor români o reprezintă suprafața redusă a exploatațiilor agricole, care nu permite utilizarea eficientă a mijloacelor tehnologice moderne și nici nu justifică investiția în acestea, prin prisma recoltelor obținute

Sursă: Eurostat, INS

Parcul de mașinării agricole din România a crescut nesemnificativ în ultimii 22 de ani, în medie cu 1% pe an

Evoluția parcului de mașinării agricole

(1993-2015, mașinării pe hectar de suprafață agricolă disponibilă)

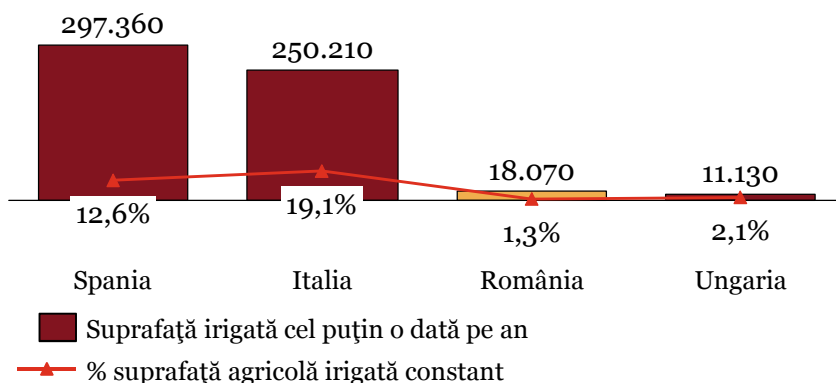
Comentarii

- Parcul mașinărilor a crescut ușor din 1993, din punct de vedere al măsurii mașinării pe hectar de suprafață agricolă disponibilă, însă creșterea nu este semnificativă și reflectă nivelul scăzut de capitalizare din agricultura românească
- Lipsa unui parc de mașinării modern de nivel european prezintă un obstacol major pentru România. Nu se va putea atinge nivelul mediu european de randament pe hectar sau randamentul teoretic al solului din România fără investiții masive în tehnologie agricolă de ultimă generație
- O altă problemă o reprezintă insuficiența capacităților de stocare a produselor agricole, în special cele pentru cereale. Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) estima o capacitate de stocare pentru cereale de aproximativ 16-17 milioane tone în 2013, împărțită în silozuri (8 milioane tone) și depozite (9 milioane tone). Majoritatea acestor capacități de stocare sunt relativ vechi (două treimi fiind construite înainte de 1989) și sunt deținute în prezent de marile companii internaționale de comerț cu cereale prezente în România

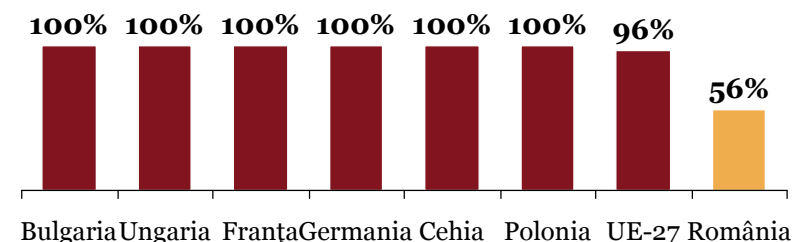
Sursă: INS

Sistemul de irigații trebuie dezvoltat în mod prioritar având în vedere că peste 50% din suprafața agricolă din România este vulnerabilă la secetă

Acces la combustibil lichid în zone agricole
(2012, % din totalul suprafeței agricole disponibile)

Ponderea suprafeței agricole irigate
(2015, mii hectare, % din suprafața agricolă)

Comentarii

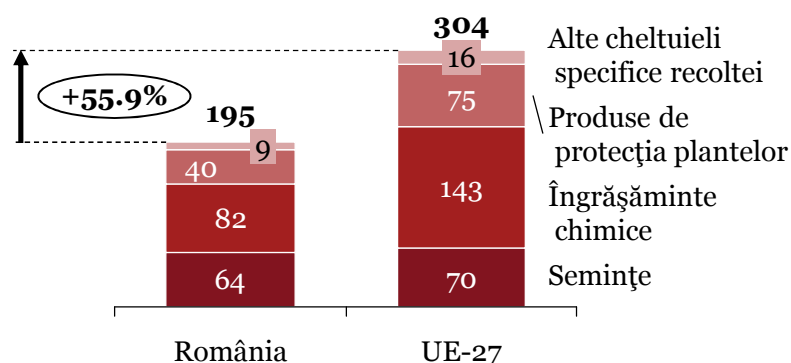
- România este mult în urma altor țări europene și din punctul de vedere a sistemului de irigații, în condițiile în care secetele afectează frecvent peste 50% din terenul agricol iar numai 12% din terenul agricol dispune de irigații viabile. Principalele probleme care limitează dezvoltarea sistemului sunt:
  - Fragmentarea ridicată a exploatațiilor agricole, care rezultă în multe ferme de dimensiuni mici și foarte mici, ce nu dispun de resursele economice necesare pentru repornirea sistemelor de irigații
  - Proiectarea sistemelor de irigații pentru exploatații extinse, în condițiile în care în prezent gradul de fragmentare a exploatațiilor agricole este foarte ridicat
  - Infrastructură și echipamente de irigații învechite și energofage
- O altă problemă o reprezintă lipsa de acces la infrastructura necesară, cum ar fi combustibilul lichid. Toate țările din UE, inclusiv Ungaria și Bulgaria, au atins o acoperire de 100% a zonelor agricole cu infrastructură de combustibil lichid, în timp ce în România acoperirea este de doar 56%

Sursă: DG-Agri, Banca Mondială, Eurostat, INS

Consumul intermediar și fondurile alocate de la bugetul de stat pentru agricultura sunt printre cele mai reduse din Europa, dar există multe căi de finanțare din fonduri europene

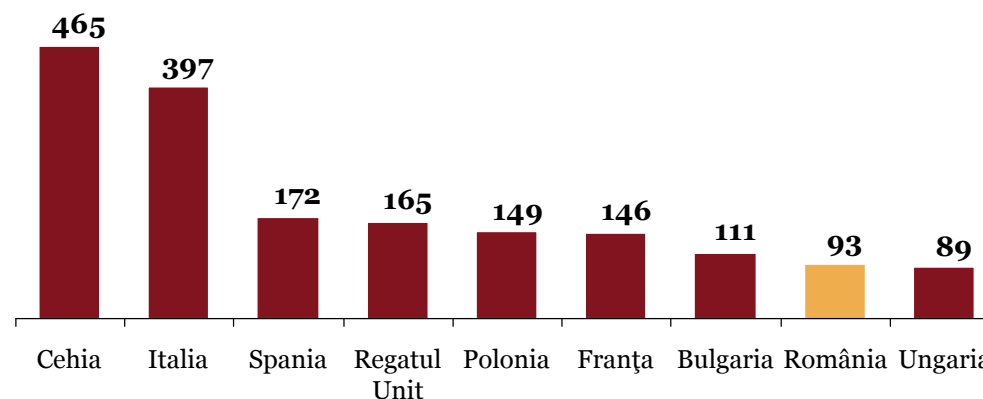
Cheltuielile la hectar cu consumul intermediar la producția de cereale

(EUR/hectar suprafață utilizată, prețuri curente, 2013)

Cheltuieli ale bugetului de stat cu agricultura

(2013, EUR/ha)

Comentarii

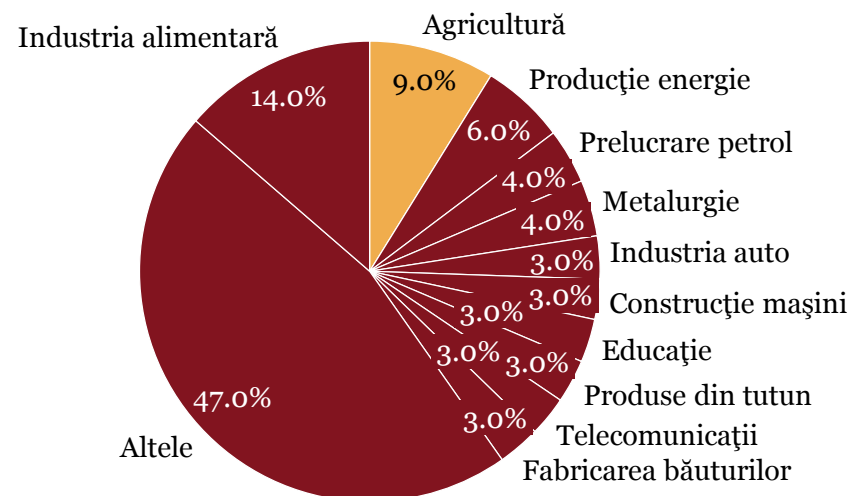
- Consumul intermediar din agricultura din România este printre cele mai scăzute din UE și este cu 55.9% sub media UE. România este în urma UE mai ales din punct de vedere al cheltuielilor fermierilor cu produse de protecție a plantelor, elemente cu impact direct asupra productivității la hectar
- O explicație a subcapitalizării agriculturii românești este reprezentată de accesul dificil la capital pentru fermierii români, în condițiile în care majoritatea covârșitoare a acestora practică agricultura de subzistență, în exploatații fragmentate, de dimensiuni mici și foarte mici. Dacă la nivelul UE creditele bancare acordate exploatațiilor agricole europene sunt în medie de 1.700 - 2.000 EUR/hectar, în România, această valoare este doar de aproximativ 110 EUR/hectar
- România este pe penultimul loc din UE din perspectiva cheltuielilor din bugetul de stat pentru agricultura. Aceasta statistică nu spune povestea completă, deoarece o mare parte din investițiile în agricultură din România vin prin intermediul Programului Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) sau Politicii Agricole Comune (PAC), finanțate în mare parte din bani europeni

Sursă: Eurostat, DG-Agri

Evaziunea fiscală rămâne o problemă semnificativă în sectorul agricol din România și are un impact tangibil asupra contribuțiilor la bugete locale și de stat

Ponderea diverselor sectoare economice în evaziunea fiscală la TVA

(2013, %)

Comentarii

- Sectorul agricol are a doua cea mai mare pondere din evaziunea fiscală a TVA, 9% în 2013 sau aproximativ 1.7 miliarde EUR
- Domeniul din agricultură în care acest tip de evaziune fiscală se manifestă cel mai puternic este cel al vânzării produselor agricole primare, mai ales cereale și legume-fructe. Producătorul vinde producția direct din câmp și aceasta ajunge la consumatorii finali la un preț de câteva ori mai mare, iar sumele nedeclarate între momentul cumpărării de către intermediar și vânzarea finală intră în evaziune.
- Agricultura este de asemenea afectată puternic de fenomenul muncii „la negru”, însă acesta este mai greu de cuantificat, în condițiile în care se practică pe scară largă agricultura de subzistență și munca familială, neremunerată

Sursă: Consiliul Fiscal

Secțiunea 3

Măsuri propuse pentru dezvoltarea sectorului agricol din România

Problemele din agricultura românească, prezentate în secțiunea anterioară, pot fi adresate prin măsuri concrete

1 Optimizarea dimensiunii exploatațiilor agricole	1.1) Înregistrarea proprietăților agricole în sistemul național de cadastru 1.2) Optimizarea modului de acordare a subvențiilor pentru exploatații mici 1.3) Facilitarea asocierii fermierilor 1.4) Introducerea unei dimensiuni minime comerciale 1.5) Implementarea măsurilor fiscale
2 Creșterea gradului de capitalizare a exploatațiilor agricole	2.1) Facilitarea accesului fermierilor la credite prin mecanisme de garantare a creditului agricol 2.2) Stimularea utilizării sistemelor de irigații și modernizarea acestora 2.3) Facilitarea accesului la fonduri europene și naționale relevante
3 Creșterea gradului de pregătire profesională a fermierilor	3.1) Modernizarea și promovarea învățământului profesional și tehnic agricol 3.2) Creșterea gradului de implicare a tinerilor în agricultură prin implementarea unor scheme de susținere a acestora (sau facilitarea accesului la fonduri europene relevante) 3.3) Oferirea de servicii adecvate de consultanță și formare profesională
4 Reducerea evaziunii fiscale din sectorul agricol	4.1) Licențierea depozitarilor de cereale 4.2) Optimizarea taxării în sectorul agricol 4.3) Măsuri reglementare de reducere a evaziunii fiscale
5 Dezvoltare rurală durabilă prin adoptarea ultimelor inovații din țări europene	5.1) Dezvoltarea rurală durabilă prin integrare verticală și orizontală a activităților exploatațiilor și formarea de clustere rurale 5.2) Promovarea fermelor ce pun accent pe impact ecologic redus și generare de energie sustenabilă 5.3) Promovarea unor modele moderne de gestionare a fermelor pentru a crește valoarea adăugată în agricultură, prin metodologii de rotație sau diversificare a recoletelor dar și prin aplicații de IT sau de robotică 5.4) Promovarea inovării prin colaborare între universități, entități publice și private

Optimizarea dimensiunii exploatațiilor agricole se poate realiza prin implementarea următoarelor măsuri

1.1 Înregistrarea proprietăților agricole în sistemul de cadastru:

- Crearea unui cadru pentru acțiune concertată a factorilor responsabili din domeniu (ANCPI, Ministerul Justiției, MADR)
- Finalizarea Programului Național de Înregistrare Sistematică a Proprietăților în spațiul rural implementat de către ANCPI cu finanțare de la UE și din bugetul de stat (proiectul CEZAR); până în decembrie 2016 au fost deschise cărți funciare pentru 228.404 imobile, acoperind suprafața de 157.211 ha
- Îmbunătățirea și dezvoltarea sistemului de cadastrare și carte funciară actual (e-Terra) din punct de vedere software, hardware și licențiere, pentru a susține volumul mai mare de proprietăți înregistrate; continuarea inițiativei Sistemul de Identificare a Parcelelor Agricole inițiată în 2016 și a Programului Național de Cadastru și Carte Funciară dezvoltat de ANCPI
- Contractarea de servicii de asistență tehnică în zona tehnică (mapare, cadastrare) și legală (colectarea și analizarea titlurilor de proprietate)
- Scăderea costurilor cu prima înregistrare a unei proprietăți în sistemul de cadastru sau subvenționarea integrală a acestora
- Creșterea gradului de conștientizare a populației privind beneficiile aduse de cadastrarea proprietăților prin campanii de comunicare orientate către mediul rural și comunitățile defavorizate

1.2 Optimizarea modului de acordare al subvențiilor:

- Ridicarea cerințelor minime de suprafață de teren pentru plăți directe către fermieri via PAC
- O sursă importantă de venit ar dispărea pentru ferme mici, îndemnând proprietarii să vândă terenurile. O astfel de măsură sensibilă ar trebui să introducă scheme alternative de suport pentru ferme mici, inclusiv facilitarea accesului la fonduri europene pentru dezvoltare (Măsura 4.1, 6.3 din PNDR)

1.3 Stimularea asocierii proprietarilor:

- Stabilirea unui cadru clar, simplu și flexibil de organizare și funcționare a cooperativelor agricole
- Oferirea de informații fermierilor privind beneficiile pe care le pot obține prin asociere și căi de finanțare disponibile (Măsura 9.1 PNDR)
- Suport tehnic pentru organizarea și monitorizarea funcționării unor cooperative-pilot
- Reducerea unor impozite/taxe pentru asociațiile de producători, după modelul altor state europene

1.4 Introducerea unei dimensiuni minime comerciale

1.5 Implementarea măsurilor fiscale (de exemplu, reducerea taxelor la vânzări de teren agricol)

Creșterea gradului de tehnologizare a exploatațiilor agricole se poate realiza prin implementarea următoarelor măsuri

2.1 Facilitarea accesului fermierilor la credite prin mecanisme de garantare a creditului agricol și alte politici financiare:

- Înființarea fondurilor de garantare a creditului agricol. Susținerea asigurării culturilor agricole prin suportarea de la bugetul de stat a unei părți din costul primelor de asigurare. S-a încercat înființarea unui fond mutual de agricultură în 2015, dar acesta a eșuat. Există 400 mil. EUR în PNDR pentru înființarea fondurilor pentru gestionarea riscurilor agricole
- Creșterea numărului fermelor înregistrate ca persoane autorizate (Persoana Fizică Autorizată, Întreprindere Individuală, Întreprindere Familială), care, în accepțiune bancară, pot beneficia de credite de investiții sau pentru capital circulant, spre deosebire de agricultorii persoane fizice, care nu sunt eligibili pentru acestea
- Plata diverselor forme de sprijin de stat pentru agricultori prin intermediul conturilor bancare, ceea ce ar permite băncilor evaluarea cash-flowului acestora și a posibilităților de îndatorare

2.2 Stimularea utilizării sistemelor de irigații și modernizarea acestora:

- Analiza stării reale a sistemului de irigații existent, desemnarea sistemelor viabile, marginal viabile și neviabile; reabilitarea sistemelor de irigații funcționale și promovarea proiectelor de infrastructură în irigații viabile din punct de vedere economic
- Punctele de mai sus vor fi cel puțin parțial adresate prin adoptarea HG 793/2016 privind înființarea Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România, care va analiza stare irigațiilor existente și va reamenaja cel puțin 80 amenajări de irigații din toată țară în decursul a celor 3 etape ale Programului.
- Monitorizarea funcționării sistemelor de irigații și introducerea unei metodologii unitare de calcul al tarifelor (va fi efectuat de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare în cadrul Programului Național menționat mai sus)
- Organizarea de campanii de conștientizare în scopul informării fermierilor individuali despre viitorul agriculturii irigate și opțiunile lor, precum și pentru stimularea cooperării dintre aceștia
- Implementarea de mecanisme pentru stimularea utilizării sistemelor de irigații existente (de exemplu beneficiarii din zonele cu sisteme de irigații viabile să nu fie eligibili pentru despăgubiri datorate secetei);
- Promovarea proiectelor inovative în domeniul tehnologiilor de irigații, de exemplu utilizarea sistemelor mobile; facilitarea accesului la fonduri europene

2.3 Facilitarea accesului la fonduri europene și naționale relevante pentru entități publice, ONG-uri și fermieri

Creșterea gradului de pregătire a fermierilor se poate realiza prin implementarea următoarelor măsuri

3.1 Modernizarea și promovarea învățământului profesional și tehnic agricol:

- Modernizarea învățământului primar, secundar/profesional și superior agricol prin adaptarea curiculei la scopurile definite ale agriculturii și instruirea personalului formator
- Oferirea de programe de instruire care să crească nivelul de conștientizare a fermierilor privind provocările agriculturii moderne și să ofere elementele necesare îmbunătățirii managementului exploatațiilor agricole (elemente de instruire tehnică, juridică, economică și de tehnologia informației)
- Promovarea învățământului profesional și tehnic agricol prin creșterea atractivității școlilor profesionale și tehnice din agricultură și domeniile conexe în urma unor campanii de informare în mediul rural, adecvarea curiculei la nevoile reale ale sectorului agricol, accent crescut pe pregătirea practică etc.
- Definirea statutului profesional al agricultorului și asocierea sa cu învățământul tehnic
- Susținerea entităților în accesarea fondurilor disponibile prin PNDR pentru dezvoltarea serviciilor de formare în zone rurale (Submăsura 1.1 „Sprijin pentru formare profesională și dobândirea de competențe”), prin Programul Operațional Regional (POR) pentru zone urbane (Axa 10) sau prin Programul Operațional Capital Uman (POCU) (Axa 6)

3.2 Sprijinirea implicării tinerilor în sectorul agriculturii:

- Măsuri menite să îmbunătățească accesul la finanțare al fermierilor tineri (granturi pentru dezvoltarea afacerii în agricultură, oferirea de ajutoare suplimentare pentru investiții, susținere în accesare de fonduri europene, de exemplu Măsura 6.1 din PNDR – „sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri)
- Încurajarea transferului de active agricole între generații prin identificarea și promovarea de opțiuni viabile și echitabile pentru agricultorii care părăsesc sectorul (de exemplu, noua PAC prevede acordarea unui sprijin financiar pentru micii fermieri care au activat cel puțin 1 an și care se acordă pe o perioadă de 5 ani de la cedarea exploatației agricole)
- Constituirea de organizații pentru tinerii fermieri și asigurarea unui cadru funcțional pentru colaborarea cu alți actori la nivel local și regional
- Stabilirea între organizații a unor programe de schimb de experiență pentru facilitarea transferului de cunoștințe și diseminarea celor mai bune practici în domeniu, precum și pentru constituirea unor structuri care să reprezinte interesele tinerilor fermieri în contextul politicii europene
- Utilizarea de către autoritățile publice a unei varietăți de canale de informare pentru a atinge populația tânără, precum soluții web și soluții de socializare online

3.2 Oferirea de servicii adecvate de consultanță și formare profesională:

- Consolidarea serviciilor publice de consultanță și formare profesională pentru agricultori și adaptarea acestora la nevoile reale ale sectorului, pentru a include aspecte legate de tehnologia de producție agricolă, planificare de afaceri și marketing, coduri de bune practici agricole, energii regenerabile etc.

Implementarea măsurilor de reducere a evaziunii fiscale în sectorul agricol trebuie să continue

4.1 Licențierea depozitarilor și emiterea certificatelor de depozit către fermier:

- Implementarea unor mecanisme funcționale de licențiere a depozitarilor de produse agricole și de emitere a certificatelor de depozit către agricultori îmbunătățește gradul de lichiditate pentru agricultori, crește accesului acestora la finanțare și reduce evaziunea fiscală.
- O măsură privind licențierea depozitarilor a fost introdusă în 2009, însă interesul apentru această facilitate a fost scăzut. Ca urmare, în iulie 2014 a fost adoptată o nouă lege. Pentru ca această măsură să își atingă obiectivele declarate însă ar fi necesară, în paralel, sprijinirea construcției de noi silozuri, care să asigure necesarul de spații de depozitare.
- Asigurarea de spații de depozitare suficiente pentru producția de cereale va conduce la evitarea vânzărilor imediat după recoltă, cu plata cash la marginea câmpului, ce nu sunt înregistrate de intermediari în evidențele contabile și nu sunt fiscalizate

4.2 Optimizarea taxării sectorul agricol:

- Continuarea măsurilor de reducere a TVA în sectorul agricol prin reducere efectivă a ratei sau prin alte forme de compensație. De exemplu, Din 1 ianuarie 2017 a fost introdus regimul special pentru agricultori care le permite acestora sa beneficieze de o compensatie in cota forfetara pentru taxa aferentă achizițiilor
- Returnarea unei părți din TVA către producător, pentru dezvoltarea exploatației, ceea ce ar reprezenta un stimulent ca producătorul să își vândă marfa cu factură. O asemenea măsură însă nu ar putea fi implementată decât pe o perioadă limitată, cu acordul Uniunii Europene
- Continuarea taxării inverse prin care beneficiarul unei livrări de bunuri/prestări de servicii devine persoană obligată la plata TVA, prin excepție de la regula generală conform căreia persoana obligată la plata TVA este furnizorul. Specialiștii în domeniu estimează că această masură a condus la reducerea evaziunii fiscale la cereale de la aproximativ 70% la 40%. Această măsură a fost eliminată în 2014 dar reintrodusă în Codul Fiscal în 2016 – măsură rămâne în viigoare până în 2018 dar va trebui reînnoită

4.3 Modificarea cadrului reglementar din sectorul agricol:

- Înființarea unei burse pentru tranzacționarea cerealelor, în care tranzacțiile să se facă în partide mari, în condiții transparente
- Limitarea plăților în numerar în agricultură, de exemplu prin obligativitatea ca fermierii să încaseze contravaloarea recoltei prin intermediul sistemului bancar, iar plățile către angajați să fie de asemenea făcute prin intermediul băncilor (fezabilitate limitată momentan)
- Definirea clară a intermediarilor din agricultură din punct de vedere fiscal și controlul riguros al acestora de către autoritățile fiscale

Promovarea dezvoltării rurale durabile poate amplifica potențialul agriculturii din România (1/4)

Se recomandă implementarea unui set de măsuri care va promova **Dezvoltarea Rurală Durabilă prin adoptarea inovațiilor europene de ultimă generație din domeniu**. Pentru fiecare dintre măsurile propuse există fonduri alocate din surse europene și naționale (în cadrul PNDR, PAC, POR, POCU, sau alte programe) care pot fi accesate de către agricultori, ONG-uri sau de către autorități relevante

5.1 Dezvoltarea rurală durabilă prin integrare verticală și orizontală a activităților exploatațiilor și formarea de clustere*

- Repoziționarea în lanțul valoric al exploatațiilor agricole (dezvoltarea „lanțului scurt alimentar”**) – încurajarea agricultorilor să își vândă direct produsele în mod legal chiar în comuna, orașul sau județul lor. Aasta se poate întâmpla prin organizarea de târguri, piețe și plasarea directă a produselor agricole locale în magazinele alimentare din zona. Momentan majoritatea fermierilor vând la negru sau către firme mari de procesare/ambalare/distribuție la prețuri mici. Prin vânzarea directă către consumatorii finali sau magazine, fermierii pot sări trepte în lanțul valoric, **eliminând necesitatea firmelor intermediare** și obținând un preț mai bun pentru produse
- Fermierii pot în același timp să investească în **activități** sau **capabilități** care îi repoziționează în lanțul valoric și elimină necesitatea vânzărilor către firme intermediare. De exemplu, o crescătorie de porci poate investi în capabilități de procesare a cărnii de porc și producție de mezeluri artisanale – care apoi pot fi vândute la un preț mai mare, direct către distribuitor. Producătorul ar putea în timp să integreze și activități de distribuție, sărind încă o treaptă în lanțul valoric și crescând profitabilitatea exploatației
- Formarea de clustere rurale poate crește randamentul agricol din zonă, dar este în principal o măsură de dezvoltarea a economiei locale – deoarece aceste clustere nu vor conține exclusiv activități agricole. De exemplu, dacă într-un perimetru restrâns există o fermă care cultivă grâu și o firmă de procesare grâu – colaborarea între aceste două entități va crește profitabilitatea ambelor entități prin proximitate și dezvoltarea în timp a sinergiilor și a proceselor comune. În timp, stimulat de condiții favorabile oferite de autorități locale în cadrul cluster-ului, un distribuitor își poate deschide un punct de lucru în același perimetru pentru a beneficia de condițiile oferite de autorități și pentru a dezvolta la rândul lor sinergii cu firmele deja prezente. Când cluster-ul are un număr mare de angajați, vor fi atrase și firme din activități neagricole care vor dezvolta și mai mult zona (magazine, restaurante, spații comerciale etc.)

Exemple de surse de finanțare:

PNDR (Secțiuni 4.1, 4.2, 6.2, 6.4, 7.2, 16.4)

Exemplu de finanțare:

Un fermier cu PFA sau o cooperativă poate accesa până la EUR 2.5 milioane (70% din valoare totală proiect) pentru dezvoltarea unui lanț scurt alimentar

* Un cluster reprezintă o aglomerare de firme într-un spațiu geografic restrâns care cooperează, transferă cunoștințe, dezvoltă sinergii și economii de scară. Clusterelor rurale propuse vor conține și entități cu activitate neagricolă

** O definiție oficială a „lanțului scurt alimentar” poate fi găsită pe pagina MDRAP la: <http://madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/rndr/buletine-tematice/PT29.pdf>

Promovarea dezvoltării rurale durabile poate amplifica potențialul agriculturii din România (2/4)

5.2 Promovarea fermelor care pun accent pe impact ecologic redus și generare de energie sustenabilă

- Implementarea tehnologiilor de reducere a impactului asupra mediului și de generare a energiei electrice și termice regenerabile nu ține doar de fonduri disponibile. Dacă un fermier din România are acces la capital suficient este probabil că nu va investi din propria inițiativă în panouri solare sau tehnologii similar, deci progresul către implementarea acestor măsuri și satisfacerea cerințelor programului Europe 2020 trebuie stimulat și prin schimbări reglementare
- Redefinirea standardelor din Normele de Ecocondiționalitate (Ordin MADR 352/2015) și limitarea accesului la subvenții sau fonduri europene pentru exploatațiile care nu respectă normele
- Creșterea numărului de controluri și inspecții ANPM în zone agricole
- Campanii de informare despre beneficiile financiare ale activităților cu impact ecologic redus (în afară de avantajele oferite de autorități sau UE)
- Utilizarea Agențiilor de Dezvoltare Regională și a Camerelor Agricole, în parteneriate cu experți din domeniul privat pentru a crea proiecte pentru fonduri UE pentru implementarea tehnologiei generatoare de energie regenerabilă și a facilita accesul la fonduri pentru agricultori

Exemple surse de finanțare:

**PNDR (Secțiunea 4.1, 10)
Fonduri PAC
Fonduri Horizon 2020**

Exemplu de finanțare:

Un fermier cu PFA sau o cooperativă poate accesa până la EUR 1 mil (50% din valoare totală proiect) pentru achiziționare/montare de tehnologii de energie regenerabilă

Promovarea dezvoltării rurale durabile poate amplifica potențialul agriculturii din România (3/4)

5.3 Dezvoltarea și implementarea sistemelor de management modern pentru gestionarea fermelor

- Implementarea tehnicilor de ultimă generație de gestionare a recoltelor – rotația recoltelor și regenerarea terenului, diversificare a recoltelor pentru a obține valoarea adăugată maximă din portofoliul de recolte crescute etc.
- Implementarea tehnicilor de ultimă generație de monitorizare și organizare a recoltelor și a angajaților, folosind aplicații IT de ultimă generație și sisteme automatizate
- Facilitarea accesului fermierilor la fonduri europene pentru achiziționarea acestor tehnologii sau implementarea sistemelor de management al recoltelor, dar și obținere de finanțare europeană sau națională (de exemplu prin Articolul 31 din Directiva Achizitii Publice) pentru consultanță expertă din domeniul privat care să ajute la implementarea acestor sisteme și la educarea agricultorilor în utilizarea eficientă a acestora

Exemple surse de finanțare:

PNDR (Secțiunea 4.1)

Call-uri UE (de actualitate este „ICT-AGRI Call 2017 - Farm Management Systems for Precision Farming”

Exemplu de finanțare:

Un fermier cu PFA sau o cooperativă poate accesa până la 500,000 EUR (70% din valoare totală proiect) pentru achiziționarea de software și brevete, licențe etc.

Promovarea dezvoltării rurale durabile poate amplifica potențialul agriculturii din România (4/4)

5.4 Promovarea inovării prin colaborare între universități și entități publice sau private

- Finanțarea programelor de doctorat agricole la universități importante, care să includă elemente practice și proiecte care implică implementarea unor proiecte în ferme subdezvoltate
- Finanțarea parteneriatelor inovative (public-private, de exemplu între un expert din sectorul public și o agenție de dezvoltare regională sau între o universitate și o autoritate publică) pentru implementarea bunelor practici agricole menționate în secțiunile precedente
- Finanțarea inițiativelor de acest gen se poate face prin diverse programe europene sau naționale. Autoritățile naționale pot forma parteneriate inovative cu firme private, universități sau ONG-uri prin Articolul 13 din Directiva de Achiziții Publice

Exemple surse de finanțare:

POCU (Axa 6)

POR (Axa 10)

PNDR (Secțiunea 1.1)

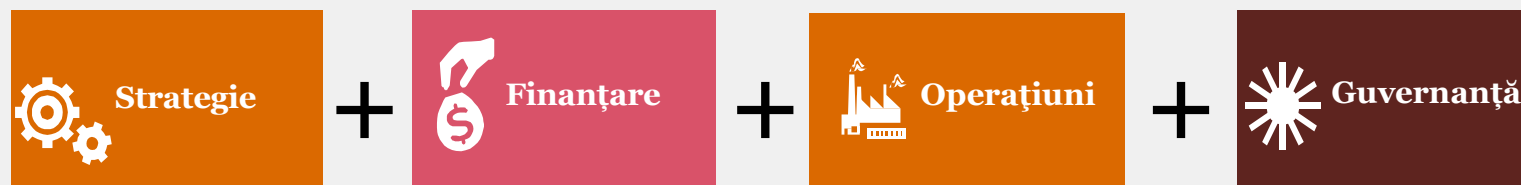
Buget MDRAP

Exemplu de finanțare:

O persoană juridică poate accesa până la 150,000 EUR pentru formarea profesională a 400 persoane din domeniul agricol

Promovarea dezvoltării rurale durabile poate valorifica potențialul agriculturii din România

Existența surselor de finanțare nu este suficientă, deoarece în cele mai multe cazuri este foarte dificil pentru fermieri să aplice și să acceseze aceste fonduri. Pentru implementarea corectă a acestor măsuri propuse, este nevoie de o acțiune concertată din partea autorităților și a experților terți pentru dezvoltarea conceptului de “Dezvoltare Rurală Durabilă”

Exemple de măsuri pentru dezvoltarea conceptului de Dezvoltare Rurală Durabilă:

- Înființarea unui Program Național pentru Dezvoltarea Rurală Durabilă, finanțat din bugetul MDRAP, pentru definirea unei viziuni concrete de dezvoltare rurală durabilă și susținerea fermierilor și a altor entități în accesarea fondurilor europene relevante; integrarea acestor măsuri în strategii de dezvoltare naționale, regionale și locale, inclusiv Strategia pentru Dezvoltarea Sectorului Agroalimentar pe termen scurt, mediu și lung
- Simplificarea proceselor birocratice din cadrul PNDR pentru a facilita accesul mai simplu și rapid la fondurile disponibile. Au fost implementate deja câteva simplificări ale procesului (HG 226/2015, modificări procedurale la AFIR etc.) dar rata de depunere a proiectelor și accesare a fondurilor este încă scăzută
- Introducerea în sarcinile Agențiilor de Dezvoltare Regionale și Locale a promovării acestor tipuri de proiecte și a atragerii de fonduri europene pentru a dezvolta capacitățile Agențiilor de planificare și implementare (Submăsura 19.1 din PNDR)
- Dezvoltarea capacităților Camerelor Agricole și a cooperării dintre acestea și autorități publice locale, regionale și naționale
- Investirea în câteva proiecte pilot de ferme inovative sau ecosisteme rurale de tip cluster prin finanțare de la bugetul de stat pentru a dovedi viabilitatea conceptelor și a promova beneficiile unei dezvoltări concertate care poate propulsa sectorul agricol către standarde europene de eficiență
- **Colaborarea cu parteneri experți din domeniul privat** care pot susține autorități publice, exploatații agricole sau ONG-uri în toate etapele descrise mai sus (Strategie, Finanțare, Operaționalizare, Guvernanță) – inclusiv prin Articolul 31 Directiva Achizitiei Publice care permite parteneriate inovatoare între autorități și domeniul privat

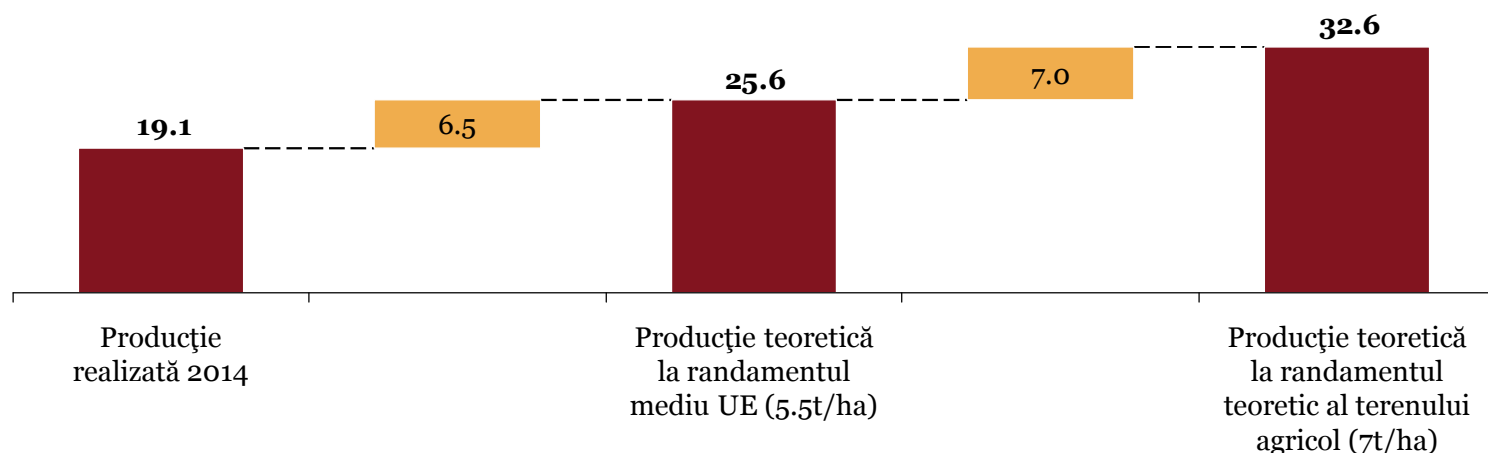

Secțiunea 4

Impactul potențial al măsurilor propuse

Volumul producției de cereale din România ar putea crește semnificativ dacă randamentul producției ar atinge media UE sau randamentul maxim teoretic al terenului

Decalajul dintre producția efectivă de cereale și producția potențială (milioane tone)

Comentarii

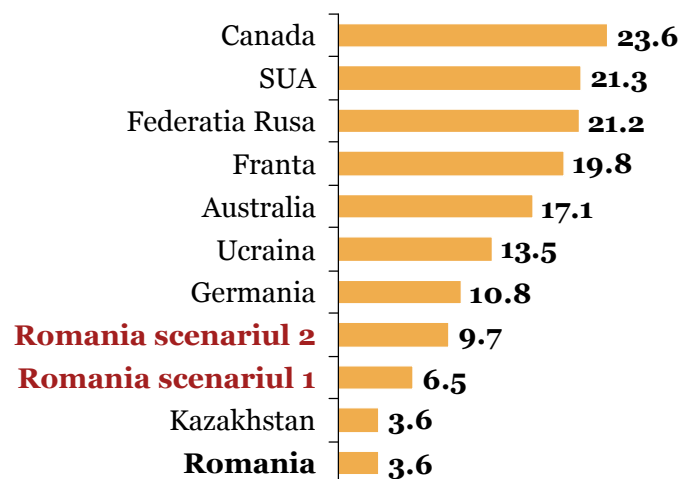
- Pentru a determina potențialul **producției de cereale** din România, trebuie ajustat randamentul producției (principalul factor limitator al producției). Graficul de mai sus arată producția teoretică dacă România ar atinge randamentul mediu pe hectar al Uniunii Europene, aproximativ 5.5 tone pe hectar între 2010-2015
- În plus, este estimată și producția teoretică la randamentul teoretic al terenului agricol din România. Sursele experte plasează acest randament teoretic la 7t/ha. Acest randament este realist, deoarece mai multe țări din UE au depășit randamente de 7 tone pe hectar în ultimii ani (printre ele se numără Franța, Germania, Regatul Unit, Irlanda)
- Pentru a crește randamentul real al României în următorii ani, trebuie adresate problemele centrale ce limitează randamentul: capitalizarea și tehnologizarea exploatațiilor, nivelul de instruire a fermierilor și mărimea medie a unei ferme, printre altele probleme evidențiate în secțiunile precedente din raport

Notă: Producția realizată 2014 este calculată folosind randamentul mediu 2010-2014, pentru a elimina fluctuații de la an la an cauzate de factori externi

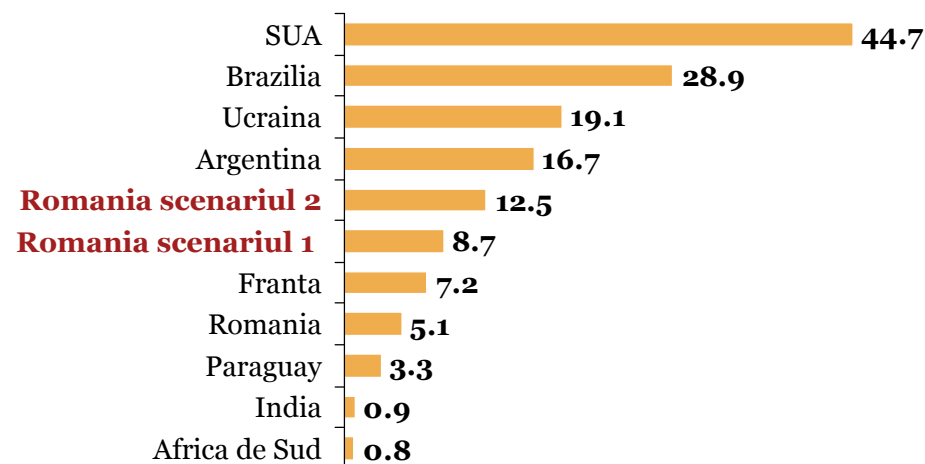
Sursa: calcul PwC

Creșterea volumului de producție de cereale ar putea plasa România printre cei mai importanți exportatori din lume

Exportul potențial de grâu
(milioane tone, 2015)

Exportul potențial de porumb
(milioane tone, 2015)

Comentarii

- Creșterea producției de cereale conform **scenariului 1** (România atinge randamentului de cereale mediu în UE - de 5.5 t/ha) sau conform **scenariului 2** (România atinge randamentului maxim teoretic al suprafeței agricole - de 7 t/ha) s-ar concretiza într-o producție semnificativ mai mare și deci într-un nivel al exportului mai mare
- Efectele creșterii randamentului în agricultură și creșterii volumul exporturilor vor avea un impact asupra PIB-ului și a bugetului de stat

Notă: Pentru calculul acestor scenarii s-a presupus că ponderea porumbului și a grâului din totalul producției agricole va rămâne neschimbată și că toată producția suplimentară de cereale va fi exportată (România este deja în principal autosuficientă la grâu și porumb la nivelul actual de producție)

Sursa: calcul PwC

Mesaj important către toate persoanele care nu sunt autorizate să aibă acces la acest raport

---

Orice persoana care nu este destinatarul acestui raport sau care nu a semnat și returnat către PricewaterhouseCoopers Management Consultants S.R.L. o scrisoare de acceptare a termenilor PricewaterhouseCoopers Management Consultants S.R.L. pentru furnizarea de informații ('Release Letter'), nu este autorizată să aibă acces la acest raport.

În cazul în care o persoană neautorizată primește și citește acest raport, prin citirea raportului, acceptă și agreează următorii termeni:

Persoana care citește acest raport este de acord că PricewaterhouseCoopers Management Consultants S.R.L., partenerii, directorii, angajații și agenții săi nu au și nu își asumă nici o responsabilitate față de aceasta, fie că este stipulată în contract sau rezultată dintr-un prejudiciu (inclusiv limitare, neglijență și încălcarea responsabilității statutare), și nu va fi ținută responsabilă cu privire la nicio pierdere, daună sau cheltuială de nici un fel, cauzată de utilizarea acestui raport de către cititor, sau care este în alt mod consecința faptului că cititorul a primit acces la raport. În plus, cititorul este de acord că nu poate face referire la acest raport, nu îl poate cita sau distribui fără consimțământul scris prealabil al PricewaterhouseCoopers Management Consultants S.R.L.

